

**LILA, LILA**



Martin Suter

# *LILA, LILA*

Prevela sa nemačkog  
Jelena Klar

Mono i Manjana  
2009.

*Naziv originala*  
Martin Suter, *Lila, Lila*  
Copyright © 2004 by Diogenes Verlag AG Zürich  
Sva prava zadržana  
Translation copyright © 2009 Mono i Manjana

Ovo izdanje je realizovano uz podršku Švajcarskog umetničkog saveta Pro Helvecija

*Izdavač*  
Mono i Manjana

*Za izdavača*  
Miroslav Josipović  
Nenad Atanasković

*Glavni i odgovorni urednik*  
Aleksandar Jerkov

*Urednik*  
Vojin V. Ančić

*Prevela*  
Jelena Klar

*Lektura*  
Marija Grujić

*Korice*  
Natalija Petrović

*Tehnički urednik*  
Goran Skakić

*Priprema za štampu*  
Ljiljana Pekeč

*Štampa*  
Elvod-print, Lazarevac

CIP - Katalogizacija u publikaciji  
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

SUTER, Martin, 1948–  
Lila, Lila / Martin Suter ; s nemačkog prevela Jelena Klar. – Beograd :  
Mono i Manjana, 2009 (Lazarevac : Elvod-print). – 340 str. ; 21 cm

ISBN 978-86-7804-205-8

COBISS.SR-ID 167551756

Za Gretli



# 1

*I taj Peter Landvaj – to sam bio ja.*

Okretao je valjak crne andervud pisaće mašine dok se nije pojavila poslednja rečenica, zatim je stavio cigaretu u usta i pročitao gusto otkucanu stranicu.

*Kiša je još uvek tupo dobovala po ciglama. Otvorio je prozor mansarde. Dobovanje je postalo glasnije i zvonkije. Dva metra ispod simsa voda je klokoćući tekla iz oluka i nestajala u odvodnoj cevi. Na vlažnom pločniku ogledalo se slabašno svetlo jedine ulične svetiljke u slepoj ulici. Ispred kuće s druge strane ulice stajao je kombi s natpisom „Tapaciranje nameštaja Maurer“. Iza izloga sa istim natpisom gorelo je svetlo, kao i svake večeri od kada je Maureru umrla žena. I kao i svake večeri, u sobi na prvom spratu iste kuće sedeo je ćelavi muškarac i čitao pod kupastim osvetljenjem lampe. Nepomičan kao voštana figura. Ostali prozori bili su u mraku, osim krovnog prozorčića pored dimnjaka. Ranije se Peter ponekad pitao ko tamo živi. U međuvremenu je postao ravnodušan prema tome. Kao i prema svemu ostalom što nije imalo veze sa Sofi. Kao i ona prema njemu.*

Zatvorio je prozor i uzeo uramljenu fotografiju s pisaćeg stola. Sofi u kupaćem kostimu. Iza sebe je obema rukama držala raširen peškir za plažu kao da je upravo htela da ga prebaci preko ramena. Mokra kosa joj se presijavala. Smešila se.

Bila je to jedina Sofina fotografija koju je Peter imao. Poklon od nje. Ranije bi ga nešto žacnulo kada ju je posmatrao, jer nije htela

da mu otkrije ko ju je slikao. Sada ga je probadalo jer neće videti Sofi, nikada više.

*Izvadio je fotografiju iz rama i stavio je u unutrašnji džep teške motociklističke jakne. Zatim je ugasio svetlo i zaključao vrata sobe. Ključ je ostavio u vratima.*

*Na stepeništu je mirisalo na dinstani luk i vosak kojim je neko upravo navoštio linoleum na izlizanim stepenicama.*

*Pola sata kasnije stigao je u Riten. Kiša nije jenjavala. Eho tamnih fasada promenio je zvuk motora njegovog dukatija.*

*Na izlasku iz gradića počinjala je magistrala koja je posle jednog kilometra kao strela ravnog puta nestajala u tunelu Rotvand.*

*Peter je ubacio u najveću brzinu i pri punom gasu vozio ka tunelu. Ulaz je bio probijen u velikoj steni koja je, kao zid, popreko presećala dolinu. Danju, pri dobroj vidljivosti, sa udaljenosti od petsto metara izgledao je kao mišja rupa. Kada bi ga ugledali, vozači su nehotice skidali nogu s gasa, kao da su se plašili da neće pogoditi tu malu rupu.*

*Pri tome, ulaz u tunel Rotvand nije mogao da se promaši. Ni noću.*

*Osim ako neko to ne uradi namerno, kao Peter Landvaj.*

*I taj Peter Landvaj – to sam bio ja.*

Otkucao je broj 84 na donjem rubu stranice, izvukao papir iz pišaće mašine i položio ga ispisanom stranom nadole na ostale poslagane strane. Poravnao je hrpu papira i spustio je na pisači sto s prvom stranicom na vrhu.

*SOFI, SOFI* stajalo je na naslovnoj strani ispisanom velikim slovima. Ispod toga: *roman*. I ispod toga: *Alfred Duster*.

Otvorio je prozor mansarde, osluškivao monotono dobovanje kiše po crepovima krova i posmatrao nepomičnog čoveka pod kupastim svetlom lampe.

Zatvorio je prozor i uzeo iz ormara tešku motociklističku jaknu, obukao je, ugasio svetlo, zaključao vrata sobe. Ključ je ostavio u vratima.

Ispred kuće je upalio svoj dukati, obrisao rukom kapi kiše sa sedišta i seo na njega.

Kada je motor zabrujao u slepoj ulici, nepomični čovek nakratko je podigao pogled s knjige.



## 2

Obično je Davida budio miris ručka koji je gospođa Hag kuvala u susednom stanu.

Ali danas ga je probudilo peckanje u desnom uhu. Tipično, pola njegove generacije imalo je pirsinge, a on je stavio jednu jedinu, malenu zlatnu mindušu i već je imao infekciju.

Dohvatio je ručni sat s prazne gajbe za vino koja mu je služila kao noćni stočić. Nije bilo ni deset, spavao je jedva pet sati.

David je seo na ivicu kreveta. Dan koji se video ispod kratkih zavesa preplavio je sobu bezbojnom svetlošću pod kojom je njegov polovan nameštaj, sto, stolice, fotelja, stalak za odeću, polica za knjige, izgledao kao trodimenzionalna crno-bela fotografija. Jedine mrlje boje bile su signalne lampice na muzičkom uređaju, štampaču i kompjuteru.

Obukao je isprani svetloplavi frotirski ogrtač s natpisom *Sauna Happy*, otvorio vrata stana i izašao. Toalet se nalazio u hodniku. To je u vreme hladnih godišnjih doba, kao sada, bilo posebno neprijatno, jer se nije grejao. Ali barem ga je David jedini koristio. Stan gospođe Hag je iz neobjašnjivih razloga imao sopstveni toalet.

Pogledao je uho u ogledalu iznad umivaonika. Bilo je crveno i natečeno oko minduše. Došao je u iskušenje da izvadi mindušu, ali tada bi, tako je čuo, rupica ponovo zarasla.

Vratio se u stan, napunio mašinu za kafu i stavio je na ringlu na gas. Zatim se istuširao u tuš-kabini od aluminijuma i mutnog pleksiglasa, koju je neki podstanar pre njega postavio u kuhinji pre mnogo godina.

Kada je izašao iz tuš-kabine, ventil mašine za kafu pljuuckao je vodu od čega je plamen žućkasto treperio. Zatvorio je gas, obri-sao se i ponovo obukao frotirski mantil. Uzeo je šolju iz sudopere,

isprao je i napunio kafom. U frižideru je pronašao otvoreno mleko. Pomirisao ga je, sipao malo u šolju, odneo šolju u sobu, stavio je na noćni stočić, uključio muzički uređaj i ponovo se zavukao ispod pokrivača. Kafa u krevetu bila je luksuz koga se David Kern nerado odricao.

Radio je bio programiran na stanicu na kojoj se čitav dan puštala muzika iz tropskih krajeva. Sušta suprotnost trenutnim vremen-skim prilikama: temperature oko nule, debeo pokrivač oblaka koji se ponekad praznio kao rominjara kiša, a nekad kao susnežica. Dani su počinjali dok je David još spavao i već bi, uglavnom, prošli kada je izlazio iz kuće.

Pijuckao je kafu, zabrinut za svoje uho. Možda je trebalo da se vrati u prodavnicu u kojoj ga je probušio. Tamo bi morali da imaju iskustva sa infekcijama.

Sa stepeništa je čuo teške korake gospođe Hag koja se vraćala iz kupovine. Imala je verovatno oko sedamdeset godina, David nikada nije mogao dobro da proceni godine starih ljudi, i imala je sina koji je izgledao isto toliko star. Dolazio je na ručak tačno u dvanaest i petnaest svakoga dana i odlazio tačno u petnaest do jedan. Bio je neoženjen i radio je u blizini kao magacioner, što je gospođa Hag već više puta poverila Davidu.

David je ustao i razgrnuo zavese. Na njegovo iznenađenje, komad neba koji je video s prozora bio je plav. Ne preterano, ali ipak dovoljno da se obuče i već nešto pre jedanaest nađe na Johanštrase, sivoj ulici u kojoj je stanovao.

Neočekivano lep dan. Bilo je sigurno deset stepeni toplije nego juče i sunce se ogledalo u prozorima mansarde iznad njega. Već posle nekoliko koraka David je morao da raskopča rajsferšlus svoje postavljene jakne.

Bakalin u Ulici Kabel postavio je ispred svoje radnje štand sa električnim božićnim ukrasima. Posao nije išao dobro po ovom vremenu. David je ušao i kupio sendvič sa sirom, koji je razmotao i počeo da jede još u radnji.

Starinar iz unutrašnjeg dvorišta sledeće kuće postavio je ispred kapije nekoliko komada nameštaja i ploču sa strelicom i natpisom „Godijevo skladište“. David je prateći strelicu ušao u radnju. Godi je sedeo u tapaciranoj fotelji s natpisom „Fr. 80. –!“ i čitao besplat-

ne novine. Poznavali su se, David je većinu nameštaja kupio kod njega.

– Juče zima, danas proleće. To udara u kosti – uzdisao je Godi.

David se složio s njim iako nije imao problema s kostima. Imao je dvadeset tri godine.

Žvaćući sendvič provlačio se kroz radnju pretrpanu nameštajem, kutijama, kućnim aparatima, knjigama, ramovima za slike i ostalim drangulijama i tričarijama. Možda će pronaći nešto za Tobijasa, vlasnika *Eskvine*, gde je David radio.

*Eskvina* je bila laundž bar otvoren pre manje od godinu dana, ali je izgledao kao da je oduvek postojao. Bio je namešten polovnim stvarima iz pedesetih i šezdesetih godina. Na veštački ostarelim zidovima visili su predmeti s buvljih pijaca iz čitavog sveta, šireći atmosferu kućevne internacionalnosti.

David je često pronalazio ponešto za *Eskvinu* kod Godija i prodavao Tobijasu uz dobit. Obojenu panoramu Alpa, na primer, poha-ban poster s različitim vrstama palmi, ili nevešt portret indijanskog poglavice u ulju.

Ovoga puta nije pronašao ništa, ali kada je izlazio iz radnje, Godi je s jednim debelim muškarcem upravo istovarao stari *Folksvage-nov* kombi. Jedan komad, noćni stočić zaobljenih ivica sa žutom mermernom pločom, privukao je Davidovu pažnju. – Koliko to košta? – pitao je Godija.

– Još nema cenu.

Debeli se umešao: – Još uvek pripada meni. Art deko.

– Ma kakav art deko – zabrundao je Godi.

– Ploča od pravog mermera – dopunio je debeli.

– Koliko? – pitao je David.

Debeli upitno pogleda u Godija.

– Ne gledaj mene. Vlasnik određuje cenu.

Godi je ostavio obojicu da stoje i vratio se do kombija.

– Četrdeset? – Debeli je bio posrednik i nije imao mnogo iskustva s krajnjim kupcima.

David je pregledao nameštaj, otvorio vratanca i bezuspešno vu-kao fioku.

– Malo sapuna i neće se više zaglavljivati – objasnio je debeli.

– Trideset – ponudio je David.

– Trideset i pet.

LILA, LILA

David se premišljao. – Ali da mi ga odvezete do stana.

– Je l' daleko?

– Odmah iza ćoška.

Tako je David Kern došao do noćnog stočića koji mu je promenio život.

### 3

Mari Berger je otišla s Larsom u *Raumšif*, na večeru pomirenja, kako je on to nazvao.

Njoj nije bila potrebna nikakva večera pomirenja jer se nije ni svađala. Lars je jednostavno bio jedan nesporazum. Pristala je zato što je izgledao tako nesrećno, i bio je decembar, a ni ona nije bila imuna na neraspoloženja za vreme predbožićne gungule.

To je bila greška. Dan kada su se dogovorili da se nađu iznenadio ju je prolećnim nebom i povetarcem punim juga. Nije to bilo vreme za razgovor s bivšim koji još nije znao da je bivši.

Najradije bi mu otkazala, ali nije mogla da ga dobije, bio je isključio mobilni telefon. Mudro predvidevši, kako je pretpostavljala.

*Raumšif* je bio prevelik, prebučan i preskupo dizajnirani lokal, nije bio njen svet. Više je bio Larsov, koji je studirao nacionalnu ekonomiju i pouzdajući se u buduću veliku karijeru u privredi već živeo nešto iznad svojih mogućnosti.

Kada je Mari stigla, tačno na vreme jer nije želela da veče počne hendikepirana jer je zakasnila, Lars je već sedeo za stolom usred gužve. Skočio je na noge i zamahao rukama kao plivač koji se davi. Uputila se ka njemu trudeći se da ne obraća pažnju na goste koji su je odmeravali krajičkom oka ne prekidajući svoje razgovore.

Lars ju je dočekaao stojeći i ponudio joj da sedne na njegovo mesto. – Oдавde možeš da gledaš ljude.

– Oni me ne zanimaju – odvratila je. Tek kada je sela leđima okrenuta ka lokalu, shvatila je da primedbu nije shvatio kao kritiku lokala već kao kompliment upućen sebi. Seo je preko puta nje, prekrstio ruke ispod brade i gledao je u oči smeškajući se.

– Nisam tako mislila, Larse.

– Kako?

Da nije mislio da je tako neodoljiv, sigurno bi mu saopštila malo pažljivije. Međutim, rekla je ovako: – Nisam time htela da kažem da me pogled na tebe više zanima.

Zapravo je trebalo sada da ustane i ode, ali Lars ju je gledao tako zaprepašćeno da je morala da se osmehne ne bi li ovoj izjavi malo oduzela oštrinu. Sa olakšanjem joj je uzvratilo osmeh, mahnuo konobaru i poručio dve čaše šampanjca.

Da ju je pitao, Mari bi rado uzela čašu šampanjca. Ovako je, međutim, izgovorila: – Za mene radije jednu mineralnu vodu.

Mari Berger imala je dvadeset četiri godine. Od pre nešto više od godinu dana ponovo je išla u školu. Htela je da završi gimnaziju koju je prekinula sa šesnaest da bi otišla na zanat za dekoratera. Da iscrpi svoj kreativni potencijal, kako je objasnila majci.

Trebalo joj je skoro pet godina da prizna da je majka bila u pravu i da je to bila greška. I da je zamoli da je do kraja školovanja ponovo primi u trosobni stan kod sebe. Na taj način Mari je uštedela novac koji bi inače davala za kiriju. Troškove školovanja i ono što joj je bilo potrebno za život plaćala je od ušteđevine i honorara koji su joj tri stalne mušterije plaćale svakoga meseca za dekoraciju izloga. Prodavnica modnog nakita, butik firmirane odeće i apoteka čiji je vlasnik odbijao da u izlog stavlja reklamne panoe farmaceutskih kuća.

Možda bi na nekom drugom poslu više zarađivala, ali dekoracija izloga imala je tu prednost što se mogla uklopiti sa školom. I tu što ju je neprestano podsećala čime ni u kom slučaju više ne želi da se bavi. Još dok je trajala zanatska obuka, otkrila je ljubav prema knjigama i htela je od nje da napravi profesiju, tako što će studirati književnost.

– To ti je isto kao kada bi iz ljubavi prema pravdi studirala prava – rekao joj je otac kada ga je pitala da li je spreman da joj delimično plaća troškove drugog obrazovnog puta. Prilično beznadežan poduhvat jer je posle razvoda i u troškovima prvog nerado učestvovao.

Život s majkom nije bio jednostavan. Ne iz uobičajenih razloga. Mirta se, kako je morala da je zove još od najranijeg detinjstva, nije mešala u njene stvari. Naprotiv, puštala je Mari da živi svoj život, a ona je živela svoj. I upravo im je to često otežavalo zajednički život. Mirta je vodila previše aktivan ljubavni život za Marin ukus. Mari

je često morala da beži iz stana da ne bi ometala majčine trenutke posvećene ljubavnom uživanju. Ne zbog toga što je Mirti bilo neprijatno. Mari je bilo neprijatno.

Jedne takve večeri upoznala je Larsa. Majka je došla kući nešto posle deset s nekim Dancem, turističkim vodičem, i sama je radila u turističkoj agenciji, a Mari je omela harmoniju primedbom: – On sigurno ima sobu u hotelu. – Njena prijateljica Sabrina, koja joj je u takvim trenucima uvek pružala utočište, telefonom joj je stavila do znanja da je u sličnoj situaciji kao Mirta.

Tako je završila u *Beliniju*, u baru u kome je uglavnom nailazila na nekog poznatog.

Te večeri, međutim, u celom *Beliniju* nije bilo nijednog poznatog lica. Mari je sela za šank i naručila čašu šampanjca. Kada joj je posle četvrt sata barmen doneo drugu čašu, „od gospodina preko puta“, nije je odbila i osmehnula se preko šanka muškarcu koji ju je častio. Tako je zapodenula razgovor s Larsom.

Mari nije imala običaj da kupi tipove u baru. Ali se te večeri osećala toliko odbačeno da je posle kratkog vremena pitala Larsa: – Je l' živiš sam ili deliš stan s nekim?

To što je posle toga nastavila s njim da se viđa bilo je samo zbog toga što se iz principa nije upuštala u veze za jednu noć.

Tako se niz nesporazuma nastavio. Skoro dva meseca, za vreme kojih nije uspela otvoreno da mu kaže šta misli. Uz to, sve se dešavalo u novembru i decembru, dva meseca u kojima je Mirta prolazila kroz svoju zastrašujuću depresiju pred kraj godine, te ju je Mari izbegavala u širokom luku. A povrh toga, Lars možda nije bio njen tip, ali je bio velikodušan pratilac u restoranima i dobar ljubavnik.

To što nije htela sebi da prizna da su poslednja dva razloga igrala nekakvu ulogu, dodatno je doprinelo da se afera oduži.

I zatim, naravno, i sam Lars. Njegova mešavina arogancije i osetljivosti. Kao da za dvadeset šest godina ni on sam, kao ni bilo ko drugi, nikada nije posumnjao u njega. Pri najmanjoj slutnji da bi bilo moguće da ga neko ne voli bezuslovno i da mu se ne divi, bio je na ivici suza. To Mari nije nimalo olakšavalo da ga ostavi. U praksi je bila manje hladna nego u teoriji.

Zbog toga je bila zahvalna što je dobila izgovor da se povuče. Radilo se o berzi. Lars joj je detaljno objašnjavao razlike između trendova na berzi, pri čemu se ona upadljivo dosađivala. Odjed-